DOI https://doi.org/10.30525/978-9934-26-032-2-41

РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ МЕТОДІВ І ПРИЙОМІВ РОЗВИТКУ УСНОГО ІНШОМОВНОГО МОВЛЕННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Фрумкіна А. Л.

ВСТУП

Останнім часом у сфері освіти відбуваються значні зміни, які охоплюють всі сторони навчального процесу. Усе частіше порушується питання про застосування сучасних педагогічних технологій у навчанні іноземним мовам. З'являються нові педагогічні методи і прийоми, спрямовані на надбання сучасних знань, формування іншомовних мовних та мовленнєвих навичок, розвиток комунікативних умінь учнів.

Необхідно зауважити, що нині основне завдання іноземної мови полягає вже не просто в передачі знань про об'єктивний світ, а в навчанні практичного оволодіння іноземною мовою, як-от: розвиток умінь іншомовного спілкування, навчання видам мовленнєвої діяльності, розвиток мовної культури й опанування соціокультурних норм поведінки. Відзначимо, що фундамент такого володіння іноземною мовою повинен закладатися вже в початковій школі, де учні починають опановувати первинні знання, уміння і навички, які повинні розвиватися і вдосконалюватися на старших етапах навчальної діяльності. Отже, нині важливо розробити та впровадити в навчальний процес такі методи і прийоми навчання, які будуть найбільш ефективними для навчання учнів молодших класів в період реформування початкової школи.

1. Ретроспектива досліджень методів та прийомів розвитку усного іншомовного мовлення в початковій школі

Проблему навчання молодших школярів іноземних мов досліджувало чимало вітчизняних та закордонних учених. Дослідники процесу навчання англійської мови в початковій школі розробили концепцію взаємопов'язаного навчання видів мовленнєвої діяльності (О. Бігич, П. Гуревич, Р. Мартинова, В. Плахотник, Г. Рогова); дослідили можливість використання різних видів індивідуалізації навчання відповідно до здібностей учнів (Н. Жеренко, Ю. Меньковська, С. Ніколаєва, К. Платонов); визначили переваги ігрової діяльності для організації англійського діалогічного спілкування учнів (С. Боднар, І. Мирковіч, С. Роман, Г. Чекаль, C. Granger, J. Hadfield, S. Halliwell;

C. Pitarch); довели необхідність застосування ситуативно-рольових прийомів для забезпечення навчання діалогічного мовлення (О. Гузь, О. Карп'юк, Т. Полонська, S. Cirder, J. Loregran, R. Sherrington, B. Tomalin); виявили доцільність розвитку різних форм комунікації засобами відеофонограм, мультимедійного електронного навчання (О. Бігич, Н. Кочубей, Г. Мамукіна, О. Саєнко) та технології едьютейнмент, яка базується на сучасних інформаційно-комунікативних технологіях (О. Дьяконова; К. Крутій; Ya Wang; Sh. de Vary); вирішили проблему засвоєння англомовного тематичного матеріалу за допомогою римування та пісенного виконання (Н. Дьяченко, Л. Калініна, J. Dakin; V. Evans, J. Dooley); впровадили навчання усного зв'язного висловлювання на основі образної наочності (Л. Ляшенко, О. Романовська); запропонували навчання англійського мовлення в контексті міжкультурного спілкування (П. Бех, Л. Біркун, В. Пономарьова); дослідили проблему інтегрованого навчання діалогічного мовлення на основі драматизації казкових текстів (І. Мирковіч).

Однак всі ці дослідження не вирішили наявної суперечності між потребами випускників молодшої школи використовувати англійську мову для набуття різнотематичних знань та спілкування на їхній основі поза шкільним середовищем і розвитком умінь вільної інтеракції, з уживанням вивченого мовного і мовленнєвого матеріалу. Тому, незважаючи на виокремленні вище досягнення, проблема навчання іноземних мов молодших школярів залишається актуальною і потребує вдосконалення її теоретичної, змістової та методичної сторін з огляду на сучасні вимоги суспільства.

Мета нашого дослідження – провести ретроспективний аналіз методів та прийомів розвитку усного іншомовного мовлення в початковій школі і визначити власну концепцію навчання іноземних мов молодших школярів. ***Завдання*** нашого дослідження такі: 1) проаналізувати наявні методи навчання усного іншомовного мовлення учнів початкових класів, виявити їхню практичну значущість і резервні можливості; 2) визначити власну концепцію розвитку усного іншомовного мовлення молодших школярів; 3) встановити етапи інтегрованого навчання молодших школярів певного шкільного предмета й іноземної мови.

2. Аналіз методів та прийомів розвитку усного іншомовного мовлення в початковій школі

Проведемо детальний аналіз наявних методів та прийомів навчання усного іншомовного мовлення в початковій школі. Передусім відзначимо, що відмітною рисою дітей молодшого шкільного віку є те, що їхні мовні здібності все ще перебувають у стадії інтенсивного

розвитку. Психологи стверджують, що від народження до 8–9-річного віку кожна дитина є фахівцем в опануванні мов, що підтверджується досвідом білінгвів[1]. У даному віці дитина без зусиль запам'ятовує велику кількість слів, кліше, на основі імітації опановує вимову, інтонацію. З віком ці здібності згасають, потрібно значно більше зусиль для досягнення тих же результатів. Загальним для всіх молодших школярів є те, що в них ще недостатньо розвинені довільна увага і такі види пам'яті, як логічна, емоційно-образна, асоціативна і кінестетична (моторна). Більшість перелічених видів пам'яті, як стверджує Е. Негнівіцька, активізуються за допомогою спеціальних прийомів: рольових ігор, змагань, конкурсів, використання ілюстративно-образотворчої наочності, музики, ритмічних прийомів, руху, малювання тощо[2].

Учені (Ш. Амоношвілі, Е. Негнівіцька, А. Шахнарович) відзначають, що на першому році навчання іноземної мови вже починається іншомовний комунікативно-мовленнєвий розвиток учнів. Переважне розвиток усномовних форм спілкування дозволяє просуватися швидше, що створює більш високу мотивацію до вивчення іноземної мови[3][4].

Однією з основних робіт, присвячених проблемі навчання іноземної мови, є дослідження В. Плахотника (1992 р.), у якому вчений доводить необхідність взаємопов'язаного навчання видів мовленнєвої діяльності, що передбачає навчання монологічного та діалогічного мовлення, аудіювання, читання та письма на основі ідентичного мовного та мовленнєвого матеріалу. Реалізація цього принципу обґрунтовується психологічною закономірністю засвоєння матеріалу, що вивчається на основі активізації всієї аналізаторної системи, а також усвідомленні вживаних у мові мовленнєвих явищ. Однак відзначимо, що іноземна мова в методиці В. Плахотника є панівним предметом навчання, а тому не наділяється своєю основною функцією обслуговування, тобто її використання не передбачається для навчання інших дисциплін, що зберігає його суто навчальну сутність[5].

Подальший розвиток концепції навчання іноземним мовам школярів ми знаходимо в дослідженнях Р. Мартинової (2002 р.). Своє найбільш

---

[1] Негневицкая Е. Обучение английскому языку детей 6 лет в 1 классе. Москва : Новая школа, 1993. 113 с.

[2] Негневицкая Е. Обучение английскому языку детей 6 лет в 1 классе. Москва : Новая школа, 1993. 113 с.

[3] Амонашвили Ш. В школу – с шести лет. Москва : Педагогика, 1986. 176 с.

[4] Негневицкая Е., Шахнарович А. Язык и дети. Москва : Наука, 1981. 109 с.

[5] Плахотник В. Теоретичні основи навчання іноземних мов на початковому етапі в середній школі : дидактико-методичний аспект : автореф. дис. … докт. пед. наук: 13.00.02. Київ : Київ. наук.-дослід. ін.-т педагогіки, 1992. 52 с.

повне відображення концепція набула в розробленому нею системно-комунікативному методі (патент № 48831-А), суть якого полягала в обґрунтуванні способу запам'ятовування досліджуваних мовних явищ і формування автоматизмів, що дозволяють їх вільне вживання в різних видах мовленнєвої діяльності. Так, учена довела, що для ведення мовної інформації в короткочасну пам'ять необхідно 28-кратне усвідомлене повторення мовних явищ. Для введення цієї ж мовної інформації на проміжний етап її запам'ятовування необхідно 150-кратне повторення тих самих мовних явищ в поєднанні з раніше вивченим матеріалом на рівні словосполучень і пов'язаних за змістом декількох речень. А для переходу цих методичних дій на рівень первинних мовленнєвих умінь необхідне їх сторазове вживання в різних видах мовленнєвої діяльності, що і забезпечить їх запам'ятовування на рівні довгострокової пам'яті. Усі названі цифрові показники активізації досліджуваного матеріалу характерні лише для молодших школярів, що не володіють достатнім лінгвістичним досвідом[6]. Однак, незважаючи на настільки міцне засвоєння всіх програмованих мовних явищ, автор у зазначені роки не зробила спроби для застосування іноземної мови з метою обслуговування, що також призвело до обмеженості його реалізації в умовах немовних середовища.

Дослідження О. Паршикової (2010 р.) спрямовано на моделювання комунікативно-ігрової діяльності в навчальному процесі і «штучної природності» навчання елементарного іншомовного спілкування. Ученою створено систему навчання іноземної мови в початковій школі, яка включає чотири підсистеми для формування навичок і вмінь:

1) квазіспілкування, що передбачає «виконання молодшими школярами комунікативних завдань за допомогою рецепції, імітації або репродукції засвоєних ними елементів мовлення в незмінному вигляді»;

2) протоспілкування, що передбачає «лексико-семантичну адаптацію учнями засвоєних ними мовленнєвих зразків до нових обставин типових ситуацій»;

3) параспілкування, що передбачає «продукування висловлювання завдяки синтаксичній реорганізації засвоєних ними мовленнєвих зразків»;

4) метаспілкування, що передбачає «спілкування, у якому молодші школярі починають узгоджувати мовленнєві і мовні одиниці шляхом зміни граматичної форми мовних одиниць». Така система навчання, як зазначає вчена, забезпечує взаємопов'язане формування основних

[6] Мартинова Р. Системно-комунікативний спосіб навчання іноземних мов. Укр. патент. № 48831-А, 2002.

компонентів іншомовної комунікативної компетентності, якими є мовний і мовленнєвий, стратегічний і соціокультурний компоненти[7].

Одним із найбільш вагомих засобів розвитку вищезазначених компонентів є, за результатами досліджень В. Редько (2017 р.), підручник. Саме його структура та зміст мають враховувати психологічні особливості дитини для навчання іншомовної комунікації. Так, В. Редько зауважує, що в молодшому шкільному віці навчальна діяльність для дитини стає панівною і відповідним чином зумовлює трансформації у психіці дитини, які охоплюють усі психічні особливості, що характерні для процесу розвитку молодшого школяра, як-от: підвищена емоційність запам'ятовування інформації під впливом емоційних вражень; важлива роль образів у сприйманні та запам'ятовуванні навчального матеріалу; незначна кількість раціональних прийомів виконання навчальної діяльності; мимовільність уваги, низький рівень її концентрації й орієнтація на сильний подразник; імпульсивність, реактивність, перевага збуджувальних процесів над гальмівними; недостатній рівень розвитку операцій планування, узагальнення, систематизації творчого ставлення до виконання навчальної роботи[8]. Усі перелічені особливості необхідно враховувати, бо вони безпосередньо впливають на забезпечення учнів ефективними підручниками з використанням зразків навчальних мовленнєвих опор, яскравих та чітких малюнків, фотографій, ілюстрацій, на процес іншомовного розвитку молодшого школяра.

Дослідження С. Боднар (1996, 2019 рр.) були спрямовані на виявлення функціональних особливостей та форм взаємодії інтонаційних і немовних засобів комунікації в англійському мовленні дітей. Ученою створено систему навчання іноземної мови, яка є комунікативною, адаптивною (орієнтація на вік аудиторії), сугестопедичною, із широким використанням аудіо– та відеоматеріалів, інтенсивним уведенням нового матеріалу. Специфіка розробленої експериментальної методики полягала в:

1) застосуванні немовних та інтонаційних засобів комунікації у процесі заняття для оптимізації засвоєння мовних одиниць на рівні сприймання, розуміння та відтворення;

2) використанні немовних та інтонаційних засобів комунікації, що взаємодіють, щодо забезпечення асоціативного сприймання матеріалу, зберігання знань у довготривалій пам'яті дитини, використання в

[7] Паршикова О. Теоретичні основи навчання іноземної мови учнів початкової школи : дис. ... докт. пед. наук: 13.00.02. Київ, 2010. 408 с.

[8] Редько В. Конструювання змісту шкільних підручників з іноземних мов : теорія і практика. Київ : Пед. думка, 2017. 628 с.

деяких предметних ситуаціях як лексичних засобів комунікації доповнення, інтенсифікації та компенсації;

3) ігровому характері навчання;

4) застосуванні імітаційного підходу до процесу навчання;

5) багаторазовому повторенні лексико-граматичної структури з використанням певної інтонації;

6) використанні наочності, зорової та слухової;

7) виборі ситуацій з певною емоційною домінантою для створення емоційно-позитивної атмосфери;

8) в опорі на рідну мову у процесі створення комунікативних ситуацій[910].

Свій шлях розвитку умінь усного англомовного мовлення учнів початкових класів пропонувала О. Гузь (2005 р.). Її система навчання виконувалася в чотири етапи: на І етапі доцільно розвивати «мовні орієнтири»; на ІІ – «адаптаційні рецептивні вміння», що складаються в первинному сприйнятті аудіо– / відеоінформації; на ІІІ – уміння поглибленої рецепції з повним розумінням сприйнятого; на ІV – репродуктивно-продуктивні вміння мовленнєвої діяльності на основі переглянутих фрагментів мультфільмів / фільмів / телепередач[11]. Однак за всіх переваг даної роботи ми вважаємо, що автор недостатньо уваги приділяє домовленнєвій підготовці, у процесі якої варто було б не тільки ознайомлювати учнів з мовленнєвим матеріалом із відібраних відеоматеріалів, а і презентувати його вживання в лінгвомовленнєвих ситуаціях для того, щоб учні мали змогу використовувати його у своєму мовленні, а не тільки в описі відеосюжетів, які демонструвалися.

Свій підхід до навчання усного англомовного мовлення учнів початкових класів пропонує Т. Воробйова (2009 р.). Учена наголошує на поєднанні комунікативного і когнітивного напрямів під час навчання іноземної мови. Перший напрям проявляється у змістовому аспекті іншомовного говоріння, яке ґрунтується на лінгвокультурознавчій тематиці в контексті розвитку діалогу культур. Другий реалізується шляхом порівняння мовних систем іноземної та рідної мов. Її методична

[9] Боднар С. Методика використання мовних і немовних засобів комунікації у процесі навчання англійської мови дітей : автореф. дис. … канд. пед. наук: 13.00.02. Одеса, 1996. 22 с.

[10] Bodnar S. Research into teaching young learners the English dialogic speech. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова.* 2019. Серія 5. Вип. 67. С. 25–29.

[11] Гузь О. Навчання усного англомовного мовлення учнів початкової загальноосвітньої школи з використанням відеофонограми : дис. … канд. пед. наук: 13.00.02. Київ, 2005. 167 с.

система включає комунікативні завдання, які передбачають застосування усвідомлено вивчених мовних форм; лінгвістичні ігри, які зумовлюють використання досліджуваних мовних явищ для вирішення комунікативних завдань; виконання тематичних завдань, у процесі яких відбуваються різноманітні інтеракції для досягнення навчальних цілей навчання. Однак сам автор зауважує, що запропоновані нею форми роботи не є новими, а новизна полягає у змістовому наповненні методичних дій[12].

Проблему інтерактивного навчання англомовного діалогічного мовлення молодших школярів дослідила Н. Кочубей (2014 р.), яка визначила інтерактивне навчання як взаємодію дитини з комп'ютерною програмою, а саме з дійовими особами й учасниками комп'ютерних ігор, з використанням індивідуальних і колективних форм роботи. Учні заповнюють пропуски в діалогічному мовленні, що сприймається ними з екрана комп'ютера, створюють таким чином свої варіанти спілкування з комп'ютерними героями. Водночас комп'ютерна рольова гра може мати наскрізний казковий сюжет, на основі якого відбувається розподіл ролей, тобто кожен учень може отримати роль принца / чарівника / мага, який допомагає казковому персонажу виконувати запропоновані вправи[13].

Л. Гусак (2014 р.) у своїх дослідженнях пропонувала впровадження асоціативного навчання іноземних мов учнів початкової школи. Увагу сконцентровано на методі асоціативних символів, що дає можливість дитині сприймати мовний матеріал через усі аналізатори (зорові, слухові, мовленнєво-моторні й рухові). Асоціативне навчання розуміється вченою як «вербально-невербальна суб'єтно-об'єктна комунікація, у результаті якої формуються навчальні компетентності школярів. Це процес взаємодії вчителя й учнів, спрямований на асоціативне засвоєння, відтворення й оперування змістом навчального матеріалу. Така взаємодія виражена поєднанням мови, рухів, жестів, міміки, яке забезпечує образне засвоєння навчальної інформації». Перевагами методу асоціативних символів є: урахування всіх фізіологічних особливостей дітей молодшого віку; створення чітких звукових образів й асоціацій; можливість зберегти єдину для всіх дітей поетапну послідовність мовного розвитку закладеної в дитині від народження лінгвістичної програми; атмосфера гри;

[12] Воробьева Т. Обучение иностранному языку младших школьников в условиях поликультурной среды : дис. … канд. пед. наук: 13.00.02. Екатеринбург, 2009. 217 с.

[13] Кочубей Н. Методика інтерактивного навчання англійського діалогічного мовлення молодших школярів : дис. … канд. пед. наук: 13.00.02. Київ, 2014. 241 с.

забезпечення свідомого вивчення мовного матеріалу; мимовільне запам'ятовування лексики[14].

І. Мірковіч (2017 р.) у процесі дослідження теорії і практики навчання англійського діалогічного мовлення учнів 4-их класів на основі драматизації автентичних казок розробила дидактичну модель, яка являє собою спільність двох процесів навчання: 1) змісту самих казок; 2) мовних засобів їх вираження. Кожен із цих процесів складається з 6-и основних ланок, якими є: цілі навчання, елементи предмета навчання, компоненти змісту навчання, методи і засоби навчання, контроль результатів навчання. Вони інтегруються в єдиний процес навчання, утворюють таку спільність, яка складається в об'єднанні всіх перелічених вище ланок: спільність цілей навчання; спільність елементів предмета навчання; спільність компонентів змісту навчання; спільність методів навчання; спільність засобів навчання; спільність контролю результатів навчання[15].

Шерон де Вари (2008 р.) пропонує методику едьютейнмент як ефективний баланс між інформацією, мультимедійними продуктами, психологічними прийомами і сучасними технологіями. Це методика, яка допомагає урізноманітнити процес навчання розвагою, відбувається взаємодія інформативно-розважального об'єкта й активного в навчанні суб'єкта[16]. Однак більшою мірою цей вид навчання ґрунтується на формуванні первинного інтересу до предмета й отриманням задоволення від процесу навчання, охоплює лише малу частину освітнього процесу. Це допоміжний засіб, який підтримує мотивацію до навчання.

ВИСНОВКИ

Отже, констатуємо, що за всіх переваг проаналізованих вище робіт у них, як і раніше, іноземна мова розглядається як окрема навчальна дисципліна, а те, що водночас розвивається в рамках навчальної програми, іншомовна комунікативна діяльність здійснюється учнями на заняттях для досягнення навчальних практичних цілей навчання. У зв'язку із цим ми вважаємо, що назріла необхідність розширити сферу

[14] Гусак Л. Теоретичні і методичні основи підготовки майбутніх учителів до асоціативного навчання іноземних мов учнів початкової школи : автореф. дис. … докт. пед. наук: 13.00.04. Київ, 2014. 43 с.

[15] Мірковіч І. Інтегроване навчання англійського діалогічного мовлення учнів 4-х класів на основі драматизації автентичних казок : автореф. дис. … канд. пед. наук: 13.00.02. Одеса, 2017. 21 с.

[16] De Vary Sh. Educational Gaming. Interactive Edutainment. Distance learning. *For Educators, Trainers and Leaders*. Boston : Information Age Publishing, 2008. Vol. 5. Iss. 3. № 3. P. 35–44.

застосування іншомовних знань і умінь; а найголовніше – уже в початковій школі переконати учнів у тому, що іноземна мова, як і рідна, необхідна для вирішення не тільки навчальних, а й життєво зумовлених завдань. Розгляд навчання іноземної мови в такому ракурсі властивий інтегрованим методам навчання, за твердженням Р. Мартинової, коли в результаті синтезу декількох процесів навчання в один, в учнів водночас розвиваються вміння в різних видах діяльності, одна з яких іншомовна[17]. Для досягнення цієї мети необхідна спеціальна інтегрована методика навчання певного шкільного предмета й іноземної мови для його вивчення.

У наших дослідженнях (2019, 2020 рр.) ми пропонуємо інтегрований курс навчання молодших школярів таких предметних дисциплін, як зображальне мистецтво й іноземна мова, який реалізується на трьох етапах.

Передусім необхідно відзначити, що шлях розвитку іншомовних мовленнєвих умінь, який полягає в послідовності навчання іншомовної мовленнєвої діяльності від усвідомлення її лінгвістичної структури до розширення можливостей іншомовного мовного потенціалу учнів, неприйнятний для молодших школярів, які не володіють достатнім лінгвістичним досвідом навіть рідної мови. Вони не можуть усвідомити складні мовні закономірності рідної мови, іншомовної й поготів. Тому для них єдиний можливий шлях навчання говоріння полягає у прослуховуванні мовлення вчителя та в його імітації. Семантизація їхніх мовленнєвих дій може здійснюватися лише за допомогою екстралінгвістичних засобів або шепітного перекладу найбільш важких для розуміння мовних зразків. З огляду на те, що нами обраний предмет для інтеграції «Малювання» – близький та цікавий за змістом для дитини і передбачає багатократне повторення однотипних простих образотворчих дій, їхній іншомовний супровід стає цілком реальним[18]. Отже, ***першим етапом*** навчання іноземної мови учнів молодших класів буде ***іншомовний імітаційно-мовний.***

З огляду на те, що у своєму іншомовному мовленні на першому етапі школярі будуть накопичувати значний обсяг мовних одиниць не тільки для розвитку своїх аудитивних умінь, а й рецептивних і репродуктивних

[17] Мартынова Р. Виды интегрированных процессов обучения профессиональной деятельности студентов неязыковых вузов. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського.* 2010. № № 9–10. С. 80–88.

[18] Фрумкіна А. Етапи формування методичної компетентності майбутніх вчителів початкових класів для викладання образотворчого мистецтва іноземною мовою. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія «Педагогіка та психологія»*. 2020. Вип. 33. С. 30–38.

умінь, відбудеться зародження флексивної мови. Стосовно англомовного мовлення її флексивна форма буде проявлятися в самостійному нормативному поєднанні лексем із різних, але багаторазово повторюваних мовних зворотів. У разі осмисленого вивчення іноземної мови спостерігається розуміння значення кожної лексичної одиниці, способів її поєднання з іншими для утворення словосполучень; розуміння граматичних правил сполучення слів у різнотипних реченнях у їхніх граматичних формах, що поступово ускладнюються. Такий принцип усвідомленості повинен реалізовуватися з початку перших занять навчання іноземної мови. У нашому випадку цей принцип буде трансформуватися з інтуїтивно-мовного навчання у свідомо-мовленнєву діяльність. Саме ця діяльність передбачається до ускладнення у зв'язку з ускладненням навчальної діяльності за основним предметом – малюванням[19; 20]. Отже, ***другим етапом*** навчання іноземної мови учнів буде ***іншомовний свідомо-мовний***.

Відповідно до вимог програми навчання молодших школярів образотворчого мистецтва (малювання), панівним видом предметної діяльності буде творча. Саме вона визначить сутність іншомовно-мовленнєвої діяльності на третьому, останньому етапі навчання, яка теж буде творчою[21]. Отже, ***третій етап*** буде називатися ***іншомовним творчо-мовним***. Усі три представлені етапи існують в тісному взаємозв'язку один з одним і являють собою комплексну структуру інтеграції навчання двох різнотипних предметів, де образотворче мистецтво як предмет домінує, а іноземна мова виступає лише засобом засвоєння першого.

У результаті проведеного аналізу наявних методів навчання іноземної мови учнів початкових класів можна стверджувати, що:

1) іноземна мова в початкових класах продовжує залишатися не більше ніж навчальним предметом;

2) практичне застосування іншомовних знань обмежується виконанням ситуативних мовних завдань на основі вивченого програмного матеріалу;

---

[19] Фрумкіна А. Етапи формування методичної компетентності майбутніх вчителів початкових класів для викладання образотворчого мистецтва іноземною мовою. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія «Педагогіка та психологія»*. 2020. Вип. 33. С. 30–38.

[20] Фрумкіна А. Аналіз методів навчання іноземних мов молодших школярів в українській педагогічній теорії і практиці. *Інноваційна педагогіка*. 2019. Вип. 19, Т. 2. С. 107–112.

[21] Фрумкіна А. Етапи формування методичної компетентності майбутніх вчителів початкових класів для викладання образотворчого мистецтва іноземною мовою. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія «Педагогіка та психологія»*. 2020. Вип. 33. С. 30–38.

3) ступінь засвоєння мовного і мовленнєвого матеріалу регулюється обсягом і видами мовних і мовленнєвих вправ у різних методичних системах;

4) іноземна мова не виконує, як рідна мова, своєї основної функції – обслуговування потреб комунікативної життєдіяльності людини.

Тому ми дійшли логічного висновку, що назріла необхідність розширити сферу застосування іншомовних знань і умінь, уже в початковій школі зробити акцент на тому, що іноземна мова, як і рідна, необхідна для вирішення не тільки навчальних, а й життєво зумовлених завдань. Отже, пропонуємо власний інтегрований курс навчання двох предметних дисциплін, як-от: зображальне мистецтво й іноземна мова, який реалізується на трьох етапах: іншомовному імітаційно-мовленнєвому, іншомовному свідомо-мовленнєвому, іншомовному творчо-мовленнєвому.

Перспективу подальших наукових розробок убачаємо в розробленні лінгводидактичної моделі процесу інтегрованого навчання учнів початкових класів таких дисциплін, як зображальне мистецтво й іноземна мова.

АНОТАЦІЯ

Стаття присвячена ретроспективному аналізу методів та прийомів розвитку усного іншомовного мовлення в початковій школі. Мета роботи − провести ретроспективний аналіз методів та прийомів розвитку усного іншомовного мовлення в початковій школі, визначити власну концепцію навчання іноземних мов молодших школярів. У роботі проаналізовано методи навчання іноземних мов молодших школярів в педагогічній теорії і практиці; виявлено їхню практичну значущість і резервні можливості; визначено власну концепцію навчання іноземних мов молодших школярів; встановлено етапи інтегрованого навчання образотворчого мистецтва (малювання) іноземною мовою в початковій школі.

У результаті проведеного аналізу наявних методів навчання іноземних мов учнів початкових класів було встановлено, що: іноземна мова в початкових класах загальноосвітніх шкіл продовжує залишатися не більше ніж навчальним предметом; практичне застосування іншомовних знань обмежується виконанням ситуативних мовних завдань на основі вивченого програмного матеріалу; ступінь засвоєння мовного і мовленнєвого матеріалу регулюється обсягом і видами мовних і мовленнєвих вправ у різних методичних системах; іноземна мова не виконує, як рідна мова, своєї основної функції – обслуговування потреб комунікативної життєдіяльності людини. На основі отриманих даних автор роботи пропонує власний інтегрований

курс навчання двох предметних дисциплін: зображального мистецтва (малювання) та іноземної мови, де іноземна мова розглядається не як предмет, а як засіб навчання іншого предмета, у процесі вивчення якого увага учнів концентруватиметься не на формі викладення думки, а на її суті. Процес навчання пропонується проводити на трьох етапах: іншомовному імітаційно-мовленнєвому, іншомовному свідомо-мовленнєвому, іншомовному творчо-мовленнєвому, які передбачається представити в подальших роботах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Амонашвили Ш. В школу – с шести лет. Москва : Педагогика, 1986. 176 с.
2. Боднар С. Методика використання мовних і немовних засобів комунікації в процесі навчання англійської мови дітей : автореф. дис. … канд. пед. наук: 13.00.02. Одеса, 1996. 22 с.
3. Воробьева Т. Обучение иностранному языку младших школьников в условиях поликультурной среды : дис. … канд. пед. наук: 13.00.02. Екатеринбург, 2009. 217 с.
4. Гузь О. Навчання усного англомовного мовлення учнів початкової загальноосвітньої школи з використанням відеофонограми : дис. … канд. пед. наук: 13.00.02. Київ, 2005. 167 с.
5. Гусак Л. Теоретичні і методичні основи підготовки майбутніх учителів до асоціативного навчання іноземних мов учнів початкової школи : автореф. дис. … докт. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2014. 43 с.
6. Кочубей Н. Методика інтерактивного навчання англійського діалогічного мовлення молодших школярів: дис. … канд. пед. наук: 13.00.02. Київ, 2014. 241 с.
7. Мартинова Р. Системно-комунікативний спосіб навчання іноземних мов. Укр. патент. № 48831-А, 2002.
8. Мартынова Р. Виды интегрированных процессов обучения профессиональной деятельности студентов неязыковых вузов. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського.* 2010. № № 9–10. С. 80–88.
9. Мирковіч І. Інтегроване навчання англійського діалогічного мовлення учнів 4-х класів на основі драматизації автентичних казок : автореф. дис. … канд. пед. наук: 13.00.02. Одеса, 2017. 21 с.
10. Негневицкая Е. Обучение английскому языку детей 6 лет в 1 классе. Москва : Новая школа, 1993. 113 с.
11. Негневицкая Е., Шахнарович А. Язык и дети. Москва : Наука, 1981. 109 с.
12. Паршикова О. Теоретичні основи навчання іноземної мови учнів початкової школи : дис. ... докт. пед. наук: 13.00.02. Київ, 2010. 408 с.

13. Плахотник В. Теоретичні основи навчання іноземних мов на початковому етапі в середній школі: дидактико-методичний аспект : автореф. дис. … докт. пед. наук: 13.00.02. Київ : Київ. наук.-дослід. ін.-т педагогіки, 1992. 52 с.

14. Редько В. Конструювання змісту шкільних підручників з іноземних мов: теорія і практика. Київ : Пед. думка, 2017. 628 с.

15. Фрумкіна А. Етапи формування методичної компетентності майбутніх вчителів початкових класів для викладання образотворчого мистецтва іноземною мовою. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія «Педагогіка та психологія»*. 2020. Вип. 33. С. 30–38.

16. Фрумкіна А. Аналіз методів навчання іноземних мов молодших школярів в українській педагогічній теорії і практиці. *Інноваційна педагогіка*. 2019. Вип. 19, Т. 2. С. 107–112.

17. Bodnar S. Research into teaching young learners the English dialogic speech. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова.* 2019. Серія 5. Вип. 67. С. 25–29.

18. De Vary Sh. Educational Gaming. Interactive Edutainment. Distance learning. *For Educators, Trainers and Leaders*. Boston : Information Age Publishing, 2008. Vol. 5. Iss. 3. № 3. P. 35–44.

Information about the author:
Frumkina A. L.,
Ph. D. in Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Foreign Languages № 2
National University “Odesa Law Academy”
23, Fontanska doroha str., Odesa, 65009, Ukraine